

Staršiški list

2016/35

Njewjesty su wězo pře-
co najrjeńše. We wšěch
našich pěstowarnjach
su ptački kwasowali.
Džěći drje so w předpo-
lu z nazwučowanjom
programa chětro
wužadaja a druhdy
bychu drje radšo na
zahrodže so wuběhali
hač kóždy dzeń znowa
wotběh wospjetowali.
Ale hdyž na jewišću
před telko hosćimi
steja a hordže swoje
nawuknjene přednje-
su, je jim to drje wučba
za sebjewědomje a
cyłe žiwjenje. A štó wě,
hač drje njebudže raz
z małego braški wulki.
Pola njewjestow drje je
to hižo wěste.

wudaće: nalěčo 2016/35
wudawaćel: Serbske šulske towarstwo z.t.
Póstowe naměsto 2
02625 Budyšin
tel.: 03591 550216
faks: 03591 550220

info@sorbischer-schulverein.de
www.sorbischer-schulverein.de
zamołwitej redaktorce: Marja Jaworkowa/Monika Süßowa
tel.: 03591 550215
fota: SŠT

© 2016 Serbske šulske towarstwo z.t./Sorbischer Schulverein e.V.

Lubi starši,
 naši kublarjo a kublarki wobdželeja so běžnje na dalekublanjach. Tuchwilu
 zaběraja so woni w kompaktnych kursach z prawym rěčenjom a pisanjom w
 serbskej rěči pod nawodom dr. Jany Šoćcineje w Hornjej a Margot Hašcyneje w
 Delnjej Łužicy. Chcemy džěćom přikład w naložowanju bohateje serbsčiny być.
 Wězo su za nas pedagogiske kursy a konferency tež nimoměry wažne. Hižo druhe
 lěto wopytuja wjednicy pěstowarnjow centralne fachowe dalekublanje (coaching
 wjednicow) w Drježdžanach z wotpowědnymi hospitacijemi we wšelakich
 němskich pěstowarnjach. W nowembrje zašłego lěta dožiwichmy na našej
 fachowej konferency w Bukowcu jara zajimawu wědomostnicu prof. dr. Barbara
 Wolf z Wysokeje šule w Mittweida, kotraž je nam posrědkowała wobšěrny dohlad
 do nastaća agresijow pola džěći a reakciju kublarkow na nje. Wo tym zhoniće
 wjacje w tutym staršiskim lišće.

Přeju Wam rjany swójbný jutrowny a nalětni čas.

Waša

Ludmila Budarjowa

Ludmila Budarjowa

předsydkka Serbskeho šulskeho towarstwa z.t.

Wobsah:

Džěćacu agresiwitu rozumić - prof. dr. phil. Barbara Wolf	2
25. róčnica Serbskeho šulskeho towarstwa	4
Z płata nastanu drasty - Malešecy	6
Ptački kwasuja w Šunowskej hospodźe - Ralbicy	9
Džakownosć tež po 70 lětach - Němcy	10
Stawiznički na chribjeće - Chrósćicy	11
Fyzioterapeutka so džěćom předstajila - Wotrow	12

Džěćacu agresiwitu rozumić

Dalekubłanje 14.11.2015 za kubłarki a staršich

Njemdre agresiwne zadžerženje džěći wužada staršich kaž kubłarki kóždy dzeń znowa. Wosebje z někotrymi džěćimi mamy naše čeze a jich zadžerženje njemóžemy stajnje rozumić. Smy bjezradni, kak měli wotpowědnje reagować.

W nazymje 2015 wotmě so w Bukowcu dalekubłanje z Barbara Wolf z Wyšeje šule Mittweida. Docentka ma na tamnišej fakulće za socialne džěło profesuru za młodžinu a zjawne kubłanje. Podamy tu jeje wuwjedenja k džěćacej agresiwice.

Čehodla džěći agresiwne reaguja?

- njewědža so hinak wuprajć
- strach, čišć abo panika w njewuhlanych situacijach
- njemdrość
- po počerpjonej njeprawdže abo bolosćach
- zo bychu hranicy překročili
- agresiwita z přestapjenja

- pobrachowace alternatiwy k jednanju

- zadžěwki, kotrež steja wotpohladanemu na puću

Leži w zamołwitosći dorosćeneho

- motiwy, kotrež k agresiwneju zadžerženju wjedu, namakać (w kotrych situacijach so to stawa),
- z džěsćom hinaše móžnosće zadžerženja nadžělać, nic ze zakazami džělać, ale pokazać, kak maja džěći reagować (džěsću hinaše wašnje jednanja poskićić),
- z džěsćom wuknyć, kak ma z agresiwitu wobchadzić.

Džěćom tyje, hdyž maja swobodne rupy (rumnostnje a časowje), tež bjez dorosćenych. Njeje derje, hdyž je cyły dzeń přeplanowany. Steji dorosćeny pod čišćom, stupa tež čišć pola džěsća. Runje w kubłanišću je wažne, zhromadnje za móžnosćemi w teamje hladać, kotrež swobodniše wobchadženje z časom dowola (strukтуры přemyslić). Je-li dzeń w kubłanišću kaž tež doma rytimizowany, potom so džěćom, kubłarkam a staršim lěpje dže.

Što woznamjenja to za džěći w šulskej starobje? Po wysokich naro-

kach w šuli ma hort nadawk socialne-
je reprodukcije (baterije zaso napjel-
nić, kotrež su so w šuli wuprózdnili).
Ćišć na staršich a džěci je džensa
wyši. Prjedy njemějachu džěci telko
terminow a mějachu tak możnosće,
baterije sami zaso napjelnić.

džělenja (džěco smě sobu rozsudzić,
hdy a što čini) so tak wuwije a džěco
skrući. Džěco, kotrež je spokojom ze
sobu a swětom, nima přičinu, agre-
siwne być. Za tworjenje wonkow-
nych wobstejnosćow a wuměnje-
njow smy my dorosćeni zamołwići.

To rěka, džěci trjebaja swobodny
čas, hdyž njetrjebaja ničo dopokazać,
ničo činić, čas bjez nadawkow. Su wšě
poskitki za džěci woprawdže wunoš-
ne? Hdy ma džěco čas za sebje? Dyr-
bja so domjace nadawki w horće
spjelnić? Njetrjeba džěco najprjedy
raz čas za wotpočink, hibanje, social-
ne kontakty, rozestajenja, čas z ru-
nolětnymi bjez dorosćenych? Husto
wjedu wobstejnosće we swójbje a
njepřemyslene reakcije dorosćenych
k agresiwne mu zadžerženju džěsća.
Začuće schowanosće a začuće wob-

*Džěci njejsu samo na sebi agresiw-
ne. Pod dwěmaj lětomaj njemóže
džěco wědžeć, što čini. Čělna agre-
siwita traje pola hólcow hač do tři lět.
Kusanje w tutej starobje njeje agre-
siwita. Mjez třěcim a šestym žiwjenskim
lětom spaduje agresiwita ze zamóž-
nosću, swoje začuća regulować móc
a z wuwicom rěče. Pokaza džěco agre-
siwne zadžerženje napřečo džěcom,
kubłarkam, staršim, potom je to skerje
wuraz bjezradnosće. Je džěco napřečo
mlódšim a słabšim agresiwne, je to
skerje strategija.*

25. rŏčnica Serbskeho šulskeho towarstwa

Wobstajne džěło na polu kubljanja

W duchu Měrliweje rewolucije wotmě so 05. januara 1991 skonstituowaca zhromadźizna SŠT w Chrósćicach. Z wulkim zapalom je wone 25 lět nimale na wšěch polach serbskeho žiwjenja zamołwiće skutkowało.

SŠT stara so na wjacorych runinach wo zdźerženje, dalewuwiće a wozrodženje serbskeje rěče a kultury. Jako nošer třoch serbskich a štyri Witaj-pěstowarnjow započnje wone z tym pola najmłódšich. Tute kubłanišća wopytuja džěći wot žlobikarskeje staroby hač do 10 lět, wšako je młoda generacija poten-

cielny nošer serbskeje rěče a kultury w přichodze.

W přnim tydženju januara přeprozy Ludmila Budarjowa w nadawku předsydstwa hosći ze zjawneho žiwjenja do Serbskeho domu k přijěcu składnostnje 25lětneho wobstaća. Přichwatachu tež džěći z pěstowarnjow Hornjeje Łužicy z gratulaciskim programom. Spušćomnu a wobšěrnju džěławosć towarstwa hódnoćištaj zapósłanc sakskeho krajneho sejma Marko Šiman a statny sekretar SMK dr. Frank Pfeil. Z Podstupimskeho knježerstwa bě přijěł referent w MWFK, Měto Nowak.

Předsydka towarstwa je k jubilej
brošuru „Wo přiswojenju serbsčiny
a němčiny“ k džělawosći towarstwa
we wšěch jeho wobłukach napisała.
Tutu knižku móžeće sej bjezplatnje

přepodaštaj towarstwu a předsydce
za 25lětnu čestnohamtske nawje-
dowanje SŠT medaliji, řězbowanej
z drjewja. Ralbičanske kubłarki a
kubłarjo překwapichu hosći z texas-

w pěstowarnjach sobu wzać.

Sobustawojo, přeceljo towarst-
wa, kubłarki, wučerjo, studenća,
wuměnkarjo kaž tež staršiske přirady
woswjećichu potom kónc januara na
wječornym zarjadowanju w Haslo-
wje hódnje jubilej. Při tutej sklad-
nosći wupraji so tež džak wšěm
nětčišim a něhdyšim sobustawam
předsydstwa kaž tež wšěm wjed-
nicam pěstowarnjow a lektoromaj
Hildže Kučankowej a Jurjej Šěrakej.

Marko Šiman, člon towarstwa a
stajny podpěračel tež pjenježnje,
džeržeše swjedžensku narěć. Po nim
přidružistaj so jandželej-wučerjej
z runje tak chwalobnej, ale na lóšt-
ne wašnje předstajenej lawdaciju a

kej reju. Tež Chróšćanski pěstowarski
team, kotremuž so w programje
Wotrowscy přidružichu, zahori z
originelnym spěwom a basnju, ko-
truž běchu samo na dołhim pla-
kaće zwobraznili. Dwě „damje“ dži-
wadłoweje skupiny Konjeco-Šunow
předstajištej nam žortnje rozdžěle
mjez měšćanskej a wjesnej žonu.
Wulkotnu ideju za cyłu žurlu měješe
klankodžiwadźelnik Měrcin Krawc.
Wón zapřija ze swojimi klankami
wšěch přitomnych a zdoby jich za
sobuhraće. Džak wšěm, kotřiž su ze
swojim kulturnym přinoškom wječor
porjeńšili. Po słódnej wječeri zamó
skupina SerBeat wjele porikow na
žurlu hač do połnocy k rejam wabić.

Z płata nastanu drasty

Witaj-pěstowarnja „K wódnemu mužej“ Malešecy

My małe Malešanske šwalče

Haj, prózdniny su zaso nimo a z tym tež čas za druge rjane wěcki. Domjace nadawki nas nětko na našich swobodnych popołdnjach zaso zaběraja. Ach kak rjenje bě to w prózdninach, jako móžachmy so na póstnicach tak prawje wucychnować, rejować, „Dickmanns“ napřemo jěsć, powětrowe bule naduwać a rejujo rozpraskać dać atd. Ale tež eksperimenty z powětrowymi bulemi abo z troskami nas putachu. Najrjenje pak za nas bě ze šijacej mašinu šić. Naša hortnerka, knjeni Hörnigowa, je šijawu z łubje přin-

jesła. Kusk wolija na te koleska, nowu jehličku nutř, wot procha wšitko wurjedzić, koleska hibać a naraz zaso šiješe. Hnydom so wuspytachmy! Małka lapka bě za zwučowanje w šiću přihotowana. Jenož nic palc abo porst spody dźeržeć, bě naša najwjetša starosć. Ach, tak to hdže! Kolesko hibać, na płun stupić a pomałku ze začucom płun dać a mašina, ratata, džělaše.

Naše přenje mustry ze šijawu mjesobu wobdźiwachmy. Nětko dóstachmy porjadny kruch płatu. Na nim smědžachmy wšelake šowy wuspytać. Tak nasta dokołowo-koło rjany muster. To bě tak rjenje a běchmy jara hordźi na wuslědk. Wotměnjejo šijachmy a so wuspytachmy. „Škoda, zo su hižo hody nimo. Ja bych sej tak rady šijawu wot rumpodicha přal“, měni Janko. Płat wobrubichmy z wosebitym mustrom a dosrjedža našichmy aplikaciju. Dopolndjo so chětre minješe a čas do zahrodki hić, nam docyła njezwosta. Wšako dyrbjachmy šić.

Jan, Tobias a Klara

Šwalča šije nowu drastu

Serbska ewangelska narodna drasta je tola kusk hinaša hač katólska drasta. Hinaše płaty, druhe rubiška, žane banty abo čěpc, ně, běła kapička abo wěńck na hłowu. To tež knjeni Petra Kupcyna, znata serbska šwalča z Worklec, nazhoni. Hižo k ptačemu kwasej 2015 bě sej wona z fotoaparatom pod pažu k nam dojeła, zo by widžała, kak so naše holčki do serbskeje ewangelskeje drasty zdrasća. Petra Kupcyna přewza nadawk, nam nowe rejowanske drasty a drastu za hosći šić. Wjacore serbske knihi je knjeni Kupcyna studowała, zo by wědžała, kak so šije a kajke płaty su te prawe. W nowembrje so projekt schwali a wona da so do džěła. Telefonaty, prašenja, atd. mjez šwalču a pěstowarnju nětko sčěhowachu. Rubiška na přikład skaza wona we wukraju, tola wone njemějachu franzy. Tak wobrubu wona na wječorach w ručnym džěle

naše rubiška, dwě hodźinje to kóždy raz traješe, wona powědaše. W januarje bě potom tak daleko. Přenje drasty smy sebi sami we Worklecach wotewzali. A što tam hišće widžachmy? Knjeni Kupcyna šiješe runje abo paralelnje za pěstowarnju w Němcach Wojerowsku narodnu drastu.

Hordže přijědže potom krótko do ptačeho kwasa knjeni Kupcyna k nam do pěstowarnje a přepoda nam narodnu drastu, štyri rejowanske, štyri drasty za hosći, cylindre, módre falki za hólcy a za brašku nowu čornu suknu. Wosebje holčki nowu drastu z krasnymi čerstwymi barbami wobdźiwachu a so někotre dny pozdžišo na jewišću w nich wjerčachu.

Wutrobny džak knjeni Kupcynej za šiće, Serbskemu šulskemu towarstwu a Założbje za serbski lud za financowanje.

džěci a kubłarki pěstowarnje

Swjećimy serbski kwas

Njedźelu 24. januara tutoho lěta přewjedže so w Budissa – hali w Budyšinku naš tradicionalny swjedžen ptačeho kwasu.

Wutrobnje běchu starši, džědjo a wowki, přiwuzni a znaći k tutomu swjedženju přeprošeni.

W pońnje wobsadženej hali móžeše tež tute lěto tradicionalny serbski kwas so wobdźiwać.

Kwasny ćah nawjedowaše braška

Jan, nawožer bě Jannes a jeho njewjesta bě Ginni. Braška wjedžeše tež slónce a družki na jewišćo. Tam čakaše hižo dalša kwasna hosćina na młody por.

Ze spěwami, basnjemi, tekstami

a rejemi spytachu džěci a kubłarki přihladowarjam wobrjady na serbskim kwasu spřistupnić.

Po dobrym programje sydachu hišće kofej, tykanc a całtki. W dobrej zhromadnosći a bjesadze bě nam trochu kaž na prawym serbskim kwasu. Za to wšěm pilnym pomocnikam wutrobný dżak.

Wosebity dżak słuša wšěm kubłarkam, kotraž su program z wjele lubosću přihotowali a nazwućowali. A wězo tež džěcom za jich wutrajnosć.

Za wšěch wobdźělenych džěci, kubłarki kaž hosći bě to rjane po-połdno poľne doživjenjow.

mama Emilie

Ptački kwasuja w Šunowskej hospodźe

Serbska pěstowarnja „Dr. Jurij Młynk“ Ralbicy

Tak skrótsi so na wjeselo džěci připołdniši wotpočink, wšakožadaja sebi přihot włosow a zdrasćenje narodneje drasty tójšto prócy a časa. Hižo mnoho lět přihotuje a wukonja zdrasćenje narodneje drasty

Na dnju ptačeho kwasu zwočinachu w pěstowarni najprjedy jónu wšě wokna, zo by sroka k džěćom dolećeć a jim na talerje něšto wobradzić móhła.

Popołdnu potom kwasowaše ptača hosćina Ralbičan pěstowarnje na žurli Šunowskeje Fabrikskeje hospody. Žurla bě kopata poľna, wšako chcychu přiwuzni program svojich lubych małych scěhować.

Džěci wšěch třoch měšanych skupinow w starobje 3-5 lět su w běhu předchadźacych tydženjow z wulkim zapalom a wutrajnosću spěwy, basnje a rejki nazwučowali. Wosebje napjeći pak běchu džěci předšulskeje skupiny, wšako předstajichu swój wobšěrny a naročny přinošk tradici-onelnje w serbskej narodnej drasće.

swěrnje a spuščomnje kubłarka Katrin Krawcowa.

Skónčnje zahaji so popołdniši program ze začahom wšitkich skupinow a zdobom z přěnim wjerškom: „klin-kotate sanki“ z woprawdžitym Jankom na sanjach a konikomaj. Nahlada běše wulkotna a stopnjowaše so w běhu dalšich přinoškow.

Potom připowědži so wjeršk zarjadowanja. Braška Beno wjedžeše swoju kwasnu hosćinu na jewišćo. Slědowaše wurjadne pisane předstajenje. Braška rozžohnowa so z wosebitej podpěru: Prawy braška Rajmund Čorlich z Konjec běše jemu po boku, jako so program džěci z mócnym přikleskom a šćedriwym tolerjom do cylindra braški počesći.

Rene Bětnar

Džakownosć tež po 70 lětach

Witaj-pěstowarnja „Pumpot“ Němcy

W nazymje zašleho lěta džiwaše so wjednica pěstowarnje njemało, jako dósta telefonat a krótko po tym list wot muža ze Salzgittera.

W lisće powědaše muž swoju stawiznu: „Narodźich so 1935 w Šleskim Liebenthalu a buch z nanom a dwěmaj bratromaj a sotromaj (mać bě bohužel měsacy před tym zemrěła) w nowembrje 1946 ze swojeje

Šleskeje domizny wuhnaty. Po tym, zo běchmy wjele dnjow w nakładnym čahu po puću, dojedźechmy do Wojerec do něhdyšeho interněrowanskeho lěhwa. Tam knježachu zyma a hlód. Jónu nastajich so ze svojim bratrom do wokoliny Wojerec na prošnje. W jednym małym domje napjelni namaj hospoza šcedriwje naju měšk z jědžu. Z pjenjekom,

kotryž bě namaj nan sobu dał, chcychmoj wulkomyslany dar zapłaćić. Po-

dachmoj pjenjenz nanej domu a wón namaj drobne pjenjezy wróći. Wróćiwši so do lěhwa, zwěsći naš nan, zo bě namaj muž wjace drobných pjenjenz wróćil, hač běchmoj jemu dało.

Pozdžišo wuslědžich, zo bě nas serbska swójba z jednorych poměrow takle wobdариła. Woni běchu zwólniwi, to mało, štož mějachu, džělić. Tutón podawk nihdy w swojim žiwjenju njezabudu!

Chcu džensa w formje małego pjenježneho dara něšto wróćić.”

Pěstowarnja dósta šek we wysokosći 250,-€, kotryž za swoju holdowničku wuži.

Kóžda gesta pomocliwosće a hospodliwosće, a je hišće tak mała, njese swoje plody. Knjeza Weckera ze Salzgittera je dožiwjenje cyłe žiwjenje přewodźało. Džensa mamy dosć móžnosćow, druhim čłowjekam tajke nazhonjenje zmóžnić.

Stawiznički na chribjeće

Serbska pěstowarnja Chróścicy

Džěci trjebaja wjele pohiba. Druhdy pak je tež wažne, zo přinǵdže džěćo k měrej. Masaža, zwjazana ze stawizničku, je jedna móžnosć k tomu. Přewjedžemy tajke poskitki wosebje při pochmurjenym, dešćikojtym wjedrje. Zapiknjemy sebi radio z měrnej hudźbu, hasnjemy swěću, pušćimy šaloziju tróšku dele, wukładžemy přikrywy a zawki, rěčimy cyle mjelčo a přeprosmy džěći, so k nam přisydnýć.

Žłobikowe džěćo žedži so hišće za čělnym kontaktom. Tohodla položy sebi džěćo při masaži na klin. Powědam jemu wo zwěrjatkach, kotrež po štomje łaža a skakaja; wo wětřiku, kotryž hałzy čumpa; wo dešćiku, kotryž kapa; wo slóncu, kotrež wohrěwa atd. Při tym dam mojim porstam po džěćacym čěle wot nóżkow hač na

hlówu łažyc, skakač, klepač, so suwać. Štož powědam a kak so z porstami a rukami po čěle pohibuju, je cyle wšelakore. Někotre džěći maja pak hižo swoje najlubše temy, na přikład wjedro abo kolesowanje.

Małe jěžikowe buliki hodža so derje po chribjeće a nohomaj kuleć. Tež to so džěćom lubi, zanurja so do čišiny a bywaja měrniši. Začinja woči a při tym masažu a stawiznički hišće bóle začuwaja a dožiwja. Džěsću potom woprawdžite wopički po chribjeće skakaja abo micka so po nohomaj šnuri.

Staršim tutu masažu jara doporuču. Pak na kompeju, we łožu, wonka na ławce abo w čahu. Tež při změnje rólow matej wobě stronje swoje wjeselo.

Lydija Šołćina, kubłarka w žłobiku

Fyzioterapeutka so džěcom předstajiła

Serbska pěstowarnja „Džěcacy raj“ Wotrow

Naš projekt tutoho lěta rěka „powołanja“. Smy so hižo dokładnje a dlěši čas z wohnjowej woboru zaběrali. Wotrowčan knj. Paška nam swoje džěło a wosebje wohnjowu woboru předstaji. Při tym smy prawe

zadźerženje při wohenju a wjele družeho nawuknyli.

Kónc februara přińdže k nam do pěstowarnje knj. M. Škodźina, kiž je

z powołanja fyzioterapeutka. Wona džěcom na jednore wašnje swoje powołanje rozkładže. Džěci ze zajimom poslušachu a samo tón abo tamny so dopomni, zo je sam hižo mały problem z ruku abo z nohu měł. Tež družy, wowki abo starši, při schorjenju pomoc fyzioterapeutki rady přiwozmu. Ale zo njebychu tute problemy nastali, je trjeba, zo hižo w džěcatstwje naše čěło dosć derje skrućimy, sej myški natrenujemy.

Sportować je wažne a strowe za kóžde džěco. Štóz pak dołho před telewizorom sedži abo tež před komputerom, ničo dobre za sebje nječini. Jenož přez pohibowanje so naše čěło derje wuwije a sylni. Knj. Škodźina měješe wulki kosćowc sobu a na tute wašnje zamó derje pokazać, kotre małke abo wulke kosće hdže su. Čłowjek pak njewobsteji jenož z kosćow, što hišće k tomu słuša, nam dalši model z pěstowarnje pokaza. Při tym so wulkotnje pokaza, zo mamy hišće organy, kiž su pod kožu schowane. Bě zajimawe za džěci, zo smědžachu wšitko do ruki wzać a sej dokładnje wobhladać.

Přidać chcu tež naspomnjenje Ma-

rije Škodžineje, zo jenož sport samy njedosaha k strowoće, ale zo je tež wažne, so strowje zežiwić. Džěci na to cyle hordže přikłady mjenowachu - sad a zeleninu. Haj kóždy ma dosć sadu a zeleniny wšědnje jěšć a mało tych mjenje strowych wěcow kaž slódkosće a tučne jědže.

Zhonichmy pak tež, kak škódnje je kurjeje za čłowjeka. To na zbožo naše džěci njepotrjechi, ale snano tola jich staršich. Potom pak bě dosć teje teoretiskeje wědy a wšitcy so na pohibowanje wjeselachu.

Knjeni Škodžina nam praktisce pokaz, kak móža so džěci při hudźbje

pohibować. Hižo po krótkim času bě pytnýc, zo džěci to jara napina, ale dale džěše ze sportowanjom a holcy pokazachu, zo su trochu lěpše hač hólcy. Wažne je, zo so tajke zwučowanja prawidłownje přewjedu a zo maja džěci při tym wjeselo. Haj, wjeselo bě wulke, hdyž fyzioterapeutka wulke rubiško wučahny a džěci zhromadnje z tutym hraju a přeco nowe hry a pohiby wuspýtachu. Cyle přepočene, wučerpane a tola spokojeni běchu džěci po tutej jara ranej a zajimalej hodžinje z fyzioterapeutku.

A štó wě, kotre džěčo w přichodže jónu tute rane powołanje nawuknje abo so z wohnjowym wobornikom stanje.

Gabriela Hórnikowa